

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
"____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050119-Təsviri incəsənət müəllimliyi

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f. Texniki və bədii konstruksiyaetmə

Fənn proqramı: "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrasının 14 sentyabr 2023-cü il tarixli iclasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir (Protokol N01)

Kodu: İPFS-B00.8

Tədris ili: III tədris ili, (2025-2026) semestr: V

Tədris yükü cəmi: 180 saat. Auditoriya saati-60 (30 saat mühazirə, 30 saat praktik məşğələ).

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: müəllim Əlizadə Fatimə Azər qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov k. 19, LDU-nun 2 saylı korpusu

E-mail ünvanı: faalizadee@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərsliklər, dərs vəsaitləri

1. R. Ə. Həsənov Rəsmxətin tədrisi metodikası, Gəncə 2018.

2. А.Д.Ботвинников, В.Н.Виноградов, У.С.Вышнепольский. "Черчение". Москва, 2008.

3. А.Л. Решетов, Т.П. Жуйкова. "Техническое черчение". Москва, 2008

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Rəsmxət texniki xarakterli fənlərdən birincisidir. Rəsmxət çertyoj təsərrüfatından bəhs edən elmdir. Çertyoj-xüsusi qrafiki dildir. Çertyoj bizi əhatə edən real aləmin cisimlərini öyrətmək vasitələrindən biridir. O uzun inkişaf yolu keçmişdir. Elmin və texnikanın müasir səviyyəsi çertyoj və qrafiki işlərin tərtibində yeni vasitə və imkanların geniş tətbiqinə səbəb olmuşdur. Təsviri sənət fənninin məqsədi estetik dünyagörüşlü, zəngin mənəviyyətə, bədii zövqə və yaradıcı təxəyyülə malik, milli və ümumbəşəri dəyərlərə hörmətlə yanaşan, incəsənət əsərlərini duyub qiymətləndirən, obrazlı və simvolik düşüncə tərzinə malik şəxsiyyət formalaşdırmaqdan ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollektivlərinin nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Əgər fənn üzrə həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal seminara, 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Ümumi balların cəmi	Qiymət (sözlə)	Hərflə
91 – 100	əla	(A)
81 – 90	çox yaxşı	(B)
71 – 80	Yaxşı	(C)
61 – 70	Kafi	(D)
51 – 60	qənaətbəxş	(E)
51- baldan aşağı	qeyri-kafi	(F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Cəmi 60 saat -Mühazirə 30 saat, Laboratoriya 30 saat,

N	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu	Müh.	Sem.	Tarix
1	Mövzu: Texniki modelləşdirmə və bədii konstruksiyaetmə fənninin məqsəd və vəzifələri Plan: 1. Texniki yaradıcılıq bacarıqlarının aşılınması formasında konstruksiyaetmə işinin rolu. 2. Konstruksiyaetmə prosesində pedaqoji tələblər. 3. Konstruksiyaetmə dərnəklərində məşğələlərin məzmunu.	2	2	

	4.Məmulat və onu təşkil edən detalları konstruksiya edərkən qarşıya qoyulmuş əsas məsələlər. 5.Texniki konstruksiyaetmənin alqoritmi.			
2	Mövzu: Texniki və bədii konstruksiyaetmənin ümumi prinsipləri və qaydaları Plan: 1.Şagirdlərə texniki yaradıcılıq üzrə bacarıqların aşılmasında əldə olunan müsbət nəticələr. 2."Texniki tapşırıqlar" anlayışı və tələblər. 3.Texnoloji analizin mühüm rolu. 4.Konstruksiyaetmənin öyrədilmə ardıcılığı.	2	2	
3	Mövzu: Bədii konstruksiyaetməni nəzərə almaqla məmulaqtın layihəsinin hazırlanmasının metodları və mərhələləri Plan: 1.Texniki obyektlərə verilən tələblər 2.Texniki obyektlərin modellerinin hazırlanması prosesində konstruktör və təşkilati məsələlərin həlli 3.Texniki qurğunun hazırlanmasının əsas məsələləri	2	2	
4	Mövzu: Konstruksiyaetmənin və modelləşdirmənin öyrənilməsinin xüsusiyyətləri və üsulları Plan: 1.Hazırlanacaq detalın obyekt –maşın haqqında anlayış 2.Maketə model kimi baxılması 3.Tədris modeli dedikdə-nəyi başa düşülməsi	2	2	
5	Mövzu: Məktəbdə modelləşdirmə və konstruksiyaetmə zamanı tətbiq olunan detalların və tamamlama materiallarının xüsusiyyətləri Plan: 1. Texniki və bədii təfəkkürün inkişaf mərhələsi. 2. Texniki konstruksiyaetmənin inkişaf mərhələsi. 3. Texniki konstruksiyaetmədə modelləşmənin rolu.	2	2	
6	Modellərin kağızdan və kartondan hazırlanması Plan: 1. Kağız istehsalında texnoloji proses 2. Ölçmə və nişanlama 3. Kəsmə əməliyyatı	2	2	
7	Mövzu: Plastik kütlələr, onların istehsal və tətbiq sahələri Plan: 1.Plastik kütlələrin tərkibi. 2.Plastik kütlələrin xassələri 3.Plastik kütlələrin kimyəvi davamlığı 4.Plastik kütlələrin növləri 5.Plastik kütlələrin tətbiq sahələri	2	2	
8	Mövzu: Plastik kütlələrin emal metodları və modellərin plastik kütlələrdən hazırlanma üsulları Plan: 1.Plastik kütlələrdən detalların emal metodu. 2.Adi tökmə metodu 3.Təzyiqaltında tökmə üsulu 4.Plastik kütlələrin birləşdirilmə üsulu 5.Plastik kütlələrin presləmə əməliyyatı	2	2	
9	Mövzu: Modelləşdirmə məqsədi ilə seçilmiş kənd təsərrüfatı maşınlarının texnikasının konstruksiyaları haqqında qısa məlumat Plan: 1.Kənd təsərrüfatı 2.Sosial-iqtisadi xüsusiyyətlər 3.Traktorun işə hazırlanması	2	2	
10	Mövzu: Modellərin detallarının və hissələrinin hazırlanması Plan: 1.Yığım vahidləri 2.Maşını layihələndirdikdə hesabatlar	2	2	
11	Mövzu: Avtomoddellərin təsnifatı. Əsas aqreqatlar və onların quraşdırılması Plan: 1.Maşın və aparatlarda yerinə yetirilən texnoloji proseslər 2.Qarışıqlıqlı əlaqədə olan bir neçə texnoloji maşının (aparatın) birləşdirilməsi	2	2	
12	Mövzu: Uçan modellərin növləri, onların quruluşu və əsas xüsusiyyətləri. Uçuşun nəzəriyyəsi haqqında qısa məlumat Plan: 1. Təyyarə nəqliyyatı 2.Hava gəmisinin quyruğu	2	2	

13	Mövzu: Gəmi haqqında Plan: 1.Gəmi nəqliyyatı 2.Gəmi tarixi	2	2	
14	Mövzu: Texniki qurğuların konstruksiya edilməsində texniki məsələlər Plan: 1. Texniki təfəkkürün inkişaf mərhələsi. 2. Texniki konstruksiyaetmənin inkişaf mərhələsi. 3. Texniki konstruksiyaetmədə modelləşmənin rolu.	2	2	
15	Mövzu: Texniki tələbə görə tələbənin öz fikrinə görə qurğularının konstruksiya edilməsi Plan: 1. Texniki təklifin işlənməsi 2. Eskiz layihənin işlənməsi. 3. Texniki layihənin işlənməsi 4. İşçi cizgilərin işlənməsi	2	2	
	Cəmi: 60 saat	30 s.	30 s.	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Rəsm anlayışını, rəsm çəkmək üçün lazımı texniki bacarıqları, rəngləri seçməyi, qarışıq rənglərin alınmasını, ətraf aləmdə mövcud olan varlıqların quruluşunu, rəngləri fərqləndirməyi bacarmalıdırlar.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Texniki və bədii konstruksiyaşdırmanı əsas anlayışlarını, mərhələlərini və prinsiplərini izah edə bilər
 - Fərqli material və texnikalarla bədii forma yaratmaq bacarığı qazanır
 - Eskizdən hazır məhsula qədər olan yaradıcılıq prosesini planlaya bilər
 - Kompozisiya,proporsiya və balans prinsiplərini konstruksiya prosesində tətbiq edir
- Öz işlərini sənət və dizayn kontekstində təhlil edə və təqdim edə bilər.

XIII. İmtahan sualları:

1. Texniki yaradıcılıq bacarıqlarının aşılınması formasında konstruksiyaetmə işinin rolu.
2. Konstruksiyaetmə prosesində pedaqoji tələblər.
3. Konstruksiyaetmə dərəcələrində məşğələlərin məzmunu.
4. Məmulat və onu təşkil edən detalları konstruksiya edərkən qarşıya qoyulmuş əsas məsələlər.
5. Texniki konstruksiyaetmənin algoritmi.
6. Şagirdlərə texniki yaradıcılıq üzrə bacarıqların aşılınmasında əldə olunan müsbət nəticələr.
7. "Texniki tapşırıqlar" anlayışı və tələblər.
8. Texnoloji analizin mühüm rolu.
9. Konstruksiyaetmənin öyrədilmə ardıcılığı.
10. Texniki obyektlərə verilən tələblər
11. Texniki obyektlərin modellərinin hazırlanması prosesində konstruktor və təşkilati məsələlərin həlli
12. Texniki qurğunun hazırlanmasının əsas məsələləri
13. Hazırlanacaq detallın obyekt –maşın haqqında anlayış
14. Maketə model kimi baxılması
15. Tədris modeli dedikdə-nəyi başa düşülməsi
16. Texniki və bədii təfəkkürün inkişaf mərhələsi.
17. Texniki konstruksiyaetmənin inkişaf mərhələsi.
18. Texniki konstruksiyaetmədə modelləşmənin rolu.
19. Kağız istehsalında texnoloji proses
20. Ölçmə və nişanlama
21. Kəsmə əməliyyatı
22. Plastik kütlələrin tərkibi.
23. Plastik kütlələrin xassələri
24. Plastik kütlələrin kimyəvi davamlığı
25. Plastik kütlələrin növləri
26. Plastik kütlələrin tətbiq sahələri
27. Plastik kütlələrdən detalların emal metodu.
28. Plastik kütlələrin birləşdirilmə üsulu
29. Adi tökmə metodu
30. Təzyiqaltında tökmə üsulu
31. Plastik kütlələrin presləmə əməliyyatı
32. Kənd təsərrüfatı
33. Sosial-iqtisadi xüsusiyyətlər
34. Traktorun işə hazırlanması
35. Yığım vahidləri
36. Maşını layihələndirdikdə hesabatlar
37. Maşın və aparatlarda yerinə yetirilən texnoloji proseslər
38. Qarışıqlıq əlaqədə olan bir neçə texnoloji maşının (aparatın) birləşdirilməsi

39. Təyyarə nəqliyyatı
40. Gəmi nəqliyyatı
41. Gəmi tarixi
42. Texniki təfəkkürün inkişaf mərhələsi.
43. Texniki konstruksiyaetmənin inkişaf mərhələsi.
44. Texniki konstruksiyaetmədə modelləşmənin rolu.
45. Texniki təklifin işlənməsi

XIV. Kollektivium sualları:

I Kollektivium sualları

1. Texniki yaradıcılıq bacarıqlarının aşılması formasında konstruksiyaetmə işinin rolu.
2. Konstruksiyaetmə prosesində pedaqoji tələblər.
3. Konstruksiyaetmə dərəcələrində məşğələlərin məzmunu.
4. Məmulat və onu təşkil edən detalları konstruksiya edərkən qarşıya qoyulmuş əsas məsələlər.
5. Texniki konstruksiyaetmənin alqoritmı.
6. Şagirdlərə texniki yaradıcılıq üzrə bacarıqların aşılmasında əldə olunan müsbət nəticələr.
7. "Texniki tapşırıqlar" anlayışı və tələblər.
8. Texnoloji analizin mühüm rolu.
9. Konstruksiyaetmənin öyrədilmə ardıcılığı.
10. Texniki obyektlərə verilən tələblər
11. Texniki obyektlərin modellerinin hazırlanması prosesində konstruktor və təşkilati məsələlərin həlli
12. Texniki qurğunun hazırlanmasının əsas məsələləri
13. Hazırlanacaq detalın obyekt –maşın haqqında anlayış
14. Maketə model kimi baxılması
15. Tədris modeli dedikdə-nəyi başa düşülməsi

II Kollektivium sualları

1. Texniki və bədii təfəkkürün inkişaf mərhələsi.
2. Texniki konstruksiyaetmənin inkişaf mərhələsi.
3. Texniki konstruksiyaetmədə modelləşmənin rolu.
4. Kağız istehsalında texnoloji proses
5. Təzyiqaltında tökmə üsulu
6. Ölçmə və nişanlama
7. Kəsmə əməliyyatı
8. Plastik kütlələrin tərkibi.
9. Plastik kütlələrin xassələri
10. Plastik kütlələrin kimyəvi davamlığı
11. Plastik kütlələrin növləri
12. Plastik kütlələrin tətbiq sahələri
13. Plastik kütlələrdən detalların emal metodu.
14. Adi tökmə metodu
15. Plastik kütlələrin birləşdirilmə üsulu

"S/f. Texniki və bədii konstruksiyaetmə" fənninin sillabusu 050119-"Təsviri incəsənət müəllimliyi" ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət fənləri kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol№ 01).

Fənn müəllimi:

m. Əlizadə Fatimə

Kafedra müdiri:

dos.A.X.Əliyev